

Дж. Шумпетер описав концепцію «творческого разрушения». На протяжении последней четверти XX века существовали такие модели инноваций, как модель индуцированных инноваций, эволюционные модели и модели, которые описывают путь инноваций. Конец XX века ознаменовал развитие модели национальных инновационных систем и модели технологических инновационных систем.

Ключевые слова: *инновации, модели инноваций, инновационный процесс, инновационная деятельность, линейная модель инноваций, модель индуцированных инноваций, эволюционные модели, модель национальных инновационных систем, модель технологических инновационных систем, медицинское образование.*

УДК 165:796.032:316.346.2

Сергій Лазоренко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-6493-8514

Дмитро Балашов

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-7573-6598

Микола Чхайло

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-7368-5202

DOI 10.24139/2312-5993/2020.05-06/190-202

ЕПІСТЕМОЛОГІЯ ЯВИЩА «ТРАНСГЕНДЕР» У СУЧАСНОМУ ОЛІМПІЙСЬКОМУ СПОРТІ

Мета статті – вивчити питання онтології трансгендеру в сучасному олімпійському спорті та напрями вирішення зазначеної проблеми. Методи дослідження – аналіз, порівняння й узагальнення історичної інформації та її систематизація відповідно до діалектики розвитку зазначеної проблеми. У статті показано, що Міжнародний Олімпійський Комітет вирішив очистити сучасний олімпійський спорт від цього ганебного явища, адже мирні олімпійські суперництва – це демонстрація індивідуальних якостей спортсмена, а не суперництво сучасних надбань медицини і фармакології. Ця боротьба продемонструвала принципову позицію МОК до спортсменів, команд та національних збірних, які заради високих спортивних результатів, у підготовці до офіційних змагань, використовували заборонені фармакологічні препарати, здійснювали заборонені маніпуляції з допінг-пробами тощо, та відсторонення зазначених суб'єктів від участі в Олімпійських іграх 2021 року. Автори статті спробували дослідити діалектику явища «трансгендер» у сучасному олімпійському спорті й визначити аспекти політики МОК щодо допуску атлетів-трансгендерів до участі в літніх Олімпійських іграх 2021 року.

Ключові слова: Міжнародний Олімпійський Комітет, Олімпійські ігри, олімпійський спорт, гендер, стать, спортсмен-трансгендер, інтерсексуал.

Постановка проблеми. У 2003 році Міжнародний Олімпійський Комітет дозволив чоловікам, які штучним шляхом змінили власну стать на протилежну, брати участь у жіночих спортивних змаганнях. При цьому, до таких «спортсменок» висувалися дві умови: перша – здійснення медичної процедури зі зміни статі (фактичне перетворення у транссексуала); друга – дворічний курс гормональної терапії щодо зниження чоловічого гормону тестостерону. За цей термін тестостерон, який ідентифікує спортсмена-чоловіка, знизиться до рівня нижчого за 10 наномоль/літр, і вже не матиме вирішального значення для фізичних даних нової жінки. І начебто така жінка не матиме анатомо-фізіологічних переваг над біологічними жінками-атлетками (хоча останні наукові дослідження і результати таких суперництв указують на необґрунтованість такої точки зору).

Згодом, 2016 року МОК переглянув правила участі у змаганнях спортсменів-трансгендерів і розширив їх повноваження брати участь у всіх жіночих змаганнях, включаючи навіть Олімпійські ігри, вже без хірургічної зміни статі, посилаючись на порушення прав людини, яка з якихось причин не змогла змінити власну стать, залишивши без змін лише другу вимогу до атлеток-транссексуалок. Але за свідченням американських науковців, чоловік, який штучно понизив рівень чоловічого гормону, все рівно буде мати п'ятикратну перевагу над своїми конкурентками – біологічними жінками.

Після низки трансгендерних скандалів, якими ознаменувалися минулий рік і рік 2020-й, МОК визнав факт, що адекватних і рівноправних умов проведення змагань між біологічними жінками і трансгендерами вони організувати не можуть, підкресливши таким чином недолугість рішень 2003 та 2016 років. І таке невважене рішення призвело до низки скандалів участі трансгендерів у велосипедному спорті, легкій атлетиці, важкій атлетиці, тенісі, плаванні тощо.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз науково-методичної літератури, останніх публікацій періодичних видань, нормативних документів Міжнародного Олімпійського комітету підтвердив актуальність та малодослідженість задекларованої теми наукової статті.

Уперше тему трансгендерності підняв німецький учений, сексолог Магнус Хіршфельд на початку ХХ століття. Тоді науковець почав вивчати людську сексуальність, у тому числі гомосексуальність, хоча одностатеві стосунки в тогочасній Німеччині були поза законом. Досліджуючи різноманітні випадки, він помітив, що є такі, які не стосуються сексуальної

орієнтації, а зацентровані на питаннях комфортного відчуття людини у своєму тілі. Спочатку Магнус Хіршфельд такі випадки назвав трансвестизмом, але далі науковець зіштовхнувся з проблемою більш серйозною і пікантною, яка не полягала у площині банального перевдягання. Він познайомився з людьми, які належать не до тієї біологічної статі, з якою народилися. Перший такий випадок він описав у 1922 році – це була транс-жінка Дора Ріхтер. Це був перший випадок в історії сучасної науки, коли чоловік здійснив трансгендерний перехід.

У подальшому описана вище тема набула розвитку у Сполучених Штатах Америки. Американські науковці, у 40-х роках минулого століття, вбачали вирішення трансгендерної проблеми лікуванням психіки таких людей, щоб вони відчували себе комфортно відповідності до біологічної статі, інколи психологічні методи не давали результатів і лікарі застосовували навіть лоботомію. Саме в цей час у США виходить у світ перша стаття – «Транс-сексуальна психопатія». Такі варварські методики проіснували майже 20 років. І тільки у 1966 році дослідження Гаррі Бенджаміна, які були основою книги «Феномен транс-сексуальності», запропонували більш гуманістичні способи вирішення даної проблеми. Г. Бенджамін у своїй роботі розтлумачив термін «гендерна дисфорія», який описує стан психіки трансгендерних осіб, коли людина не може повністю прийняти власний гендерний статус та відчуває гостре незадоволення ним. Саме розв'язання даної проблеми, на думку Г. Бенджамін, лежить у площині гормональної терапії та хірургічних операцій.

Транс-сексуалізм як діагноз з'явився ще в 9-й редакції Міжнародної класифікації хвороб у 1975 році, але там він не був описаний детально. Вичерпно схарактеризувала зазначений діагноз Міжнародна Асоціація з гендерної дисфорії імені Гаррі Бенджаміна, заснована 1979 року. Саме Асоціація розробила перші стандарти медичної допомоги трансгендерним людям. Саме ці стандарти лягли в основу DSM-III – класифікації Американської психіатричної асоціації, на основі якої розроблялися відповідні діагнози в Міжнародній класифікації хвороб (МКХ) 10-ї версії та методики їх лікування. А вже 11-а версія МКХ викреслила гендерну невідповідність з категорії психічних захворювань.

У сучасному світі з'явилася велика кількість правозахисних організацій, які захищають права трансгендерних людей, і самі трансгендери роблять усе, щоб соціум не ставився до них як до білих ворон суспільства. Вони намагаються бути корисними в науці, культурі, мистецтві, техніці, на виробництві тощо. І гендерна політика в більшості цивілізованих країн світу

набуває ознак плюралізму та гуманізму в зазначених сферах та галузях людського існування. Але у спорті ця проблема тільки набуває ознак актуальності та невирішеності, ознак антагонізму між біологічними жінками-атлетками та спортсменами-трансгендерами. Хоча, на думку доктора філософських наук В. А. Косяка, саме спорт є благодатним соціокультурним топосом, де може відбуватися урівняння жінок у правах з чоловіками: «У ньому найбільш експресивно актуалізується прагнення людей обох статей до випередження й суперництва, реалізується бажання сильної людини бути першою» (Косяк, 2018, с. 31-32). Тому проаналізувавши вище зазначене, авторський колектив даної наукової статті зробив висновок, що задекларований МОК допуск до участі в офіційних змаганнях жінок, спортсменок, які змінили власну індивідуальність і стать, був написаний під тиском концепції гендерної політики, правозахисних організацій, що захищають людей-трансгендерів, фундаментальними основами сучасного олімпізму та Міжнародною конвенцією прав людини.

Мета даної наукової статті полягає в детальному вивченні питання онтології трансгендеру в сучасному олімпійському спорті та напрями вирішення зазначеної проблеми.

Методи дослідження: для досягнення окресленої мети авторський колектив використав теоретичні методи дослідження – аналіз, порівняння й узагальнення історичної інформації та її систематизація відповідно до діалектики розвитку зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Рік, що минув, і рік що настав, ознаменувалися низкою скандалів щодо суперництва в різних видах жіночого спорту та участі в них трансгендерів. На чемпіонаті світу з велоспорту в англійському Манчестері 2019 року на спринтерській дистанції 200 метрів перемогу святкувала 37-ми річна велосипедистка з Канади Рейчел Маккіннон, яка здолала дистанцію за 11,64 секунди. До речі, канадійка вже другий рік поспіль стає чемпіонкою в зазначеному спринті. Але перемоги Рейчел Маккіннон викликали радість лише в самої спортсменки. А в середовищі спортсменів, журналістів, фахівців спорту і функціонерів вони створили прецедент, що викликав сумнів щодо чесності перемог канадської спортсменки в зазначених змаганнях. До 29-ти років Рейчел Маккіннон була чоловіком і працювала доктором філософії в коледжі міста Чарльстон. У 2018 році всі світові спортивні таблоїди вибухнули деструктивною критикою щодо факту участі «чоловіка в спідниці» в жіночих змаганнях, але з боку міжнародної федерації велоспорту і Міжнародного олімпійського комітету реакції на предмет осуду ганебного явища в сучасному спорті не було.

Манчестерський чемпіонат 2019 року став каталізатором вибуху дискусії щодо дозволу брати участь трансгендерам у змаганнях серед жінок. Але ця дискусія обмежилася лише негативними висловами осуду перемог канадської велогонщиці з боку її колег. Так, британка Вікторія Худ (чемпіонка світу з велосипедного спорту) написала в соціальних мережах слова критики з точки зору спортивної і соціальної моралі (мовою статті): «Не нужно иметь семь пядей во лбу, чтобы понимать: у женщин-трансгендеров есть преимущество. Я думаю, что они не имеют права отождествлять себя с той категорией, которую выбирают для соревнований». На що Рейчел Маккіннон відповіла в Twitter (мовою статті): «Справедливость в спорте означает включение и уважение прав и индивидуальности каждого спортсмена». Своїм учинком проявила солідарність з Вікторією Худ і спортсменка з Данії Кірстен Хіруп Сованж – остання сховала руку за спиною, щоб не обійняти канадійку під час церемонії нагородження в Манчестері, на противагу американці Дан Орвік, яка посіла другу сходинку п'єдесталу пошани у спринті на 200 метрів.

Таку політику в сучасному спорті засудили й відомі в минулому спортсменки, ім'я яких великими літерами назавжди викарбувані в історії світового і олімпійського спорту: Мартіна Навратілова – американська тенісистка чеського походження, дворазова володарка Великого шолома, у своєму заліку має 167 перемог в одиночному і 177 перемог у парному розрядах у тенісних турнірах; Паула Редкліф – британська легкоатлетка, рекордсменка світу з марафонського бігу; Келлі Холмс – дворазова олімпійська чемпіонка з легкої атлетики (біг на середні дистанції) з Великої Британії, яка взагалі призвала бойкотувати жінкам змагання, у яких беруть участь трансгендери; учасниця Олімпійських ігор Шеррон Девіс (плавання) та інші світові зірки.

Під тиском спортивних журналістів та відомих спортсменів Міжнародна федерація велоспорту (UCI) видруковує власні рекомендації, у яких дана проблема розглянута через призму правил Міжнародного олімпійського комітету. Тобто, до змагань жінок UCI допускає «чоловіків в спідницях» за умови наявності лише довідки про низький рівень тестостерону.

Події Кубку світу з важкої атлетики 27–31 січня 2020 року у столиці Італії Римі, обурили фахівців, майстрів і майстринь залізної штанги. У жіночій надважкій вазі (важче за 87 кг) перемогу здобув Гевін Хаббард з Нової Зеландії. Наша землячка Анастасія Лисенко посіла друге місце, набравши у двоборстві 266 кілограмів. На перше місце атлета з Океанії вивели судді, які не зарахували останню спробу українки, убачивши

помилку в кінцевій фіксації ваги нашою спортсменкою. Гевін Хаббард – син відомого новозеландського політика і бізнесмена Діка Хаббарда. У юніорському віці подавав великі надії у важкій атлетиці, але з часом почав програвати одноліткам, які піднімали вагу майже на 100 кілограм більшу. Гевін у спадок отримав фармакологічну імперію батька, але бізнес його не приваблював. Юнак марив про великі спортивні перемоги, які приносили славу його друзям, а не йому. І Г. Хаббард знайшов вихід, спортсмен-невдаха лягає під скальпель пластичного хірурга і змінює чоловічу стать на протилежну та змінює ім'я на жіноче – Лорель. І вже 2017-го року, у американському Анахаймі, у віці 37-ми років Лорель Хаббард здобуває світове золото в жіночій важкій атлетиці. Після такої безславної перемоги спортсмен-трансгендер отримує величезну порцію критики з боку спортивних таблоїдів, спортивних функціонерів, спортсменів і низки феміністичних організацій. Але негативні виголоси на адресу новозеландки не викликали в неї жодної моральної рефлексії. Якщо рішення велосипедистки Рейчел Маккіннон брати участь у Олімпійських іграх 2020-го року ще під великим питанням з волі самої спортсменки, то Лорель Хаббард продовжує готуватися з надією на перемогу у столиці Японії Токіо.

І такі випадки в сучасному олімпійському спорті, на превеликий жаль, не поодинокі. Скандальними були чотири світові рекорди у важкій атлетиці американської трансгендерки Мері Грегорі. Викликало обурення спортивної спільноти друге місце і срібна нагорода призерки чемпіонату світу з важкої атлетики, російської спортсменки Лариси Кобелевої у ваговій категорії 87 кілограмів. Не оминули гендерні скандали і легку атлетику, і пов'язані вони з південноафриканською спортсменкою, дворазовою олімпійською чемпіонкою (2012 р., 2016 р.), дворазовою світовою чемпіонкою з бігу на 800 метрів (2009 р., 2017 р.) – Кастер Семенею. Її маскуліністичні риси та гіпертрофована м'язова система тривалий час була предметом дискусії і в науковому і у спортивному світі. Щоб виправдати свої перемоги, спортсменка тривалий час проходила розширене різнобічне тестування, які підтвердили її жіночий статус та виявили аномально високий рівень у крові спортсменки чоловічого гормону – тестостерону (Бордюгова, 2015, с. 150). Для жінок середньостатистичний показник чоловічого гормону становить 1,79 наномоль/літр крові, для чоловіків – 29,4. У Кастер Семені такий показник становив близько 10 наномоль/літр, що майже в п'ять разів перевершує статистику для жінок. Така концентрація чоловічого гормону й відобразилася на зовнішності легкоатлетки і дала великі переваги над її конкурентками. Після висновків науковців Кастер Семеня продовжила здобувати нагороди на

800-метрівці. І тоді Міжнародна легкоатлетична федерація (IAAF) пішла на безпрецедентний крок, обмеживши можливість брати участь у жіночих змаганнях атлеткам, у яких рівень тестостерону більший за п'ять наномоль/літр. Фактично, після такого рішення постраждала лише південноафриканська спортсменка. Безапеляційним залишив позов Кастер Семені і вищий арбітражний спортивний суд (CAS), який має на меті забезпечити, в інтересах спортсменів і спорту, вирішення за допомогою арбітражу будь-яких спорів, що підпадають під визначення статті 59 Олімпійської хартії, якщо вони виникають під час Олімпійських ігор або протягом 10-ти денного періоду, який передує Церемонії відкриття Олімпійських ігор (Бордюгова, 2015, с. 59).

Трансгендерні сканали створили прецедент для визначення нового обмежувального фактору участі їх самих у змаганнях з фізіологічними жінками. І справа тут не лише в Кастер Семені, чи у Лорель Хаббард, проблема з цілої низки питань лежить більше в соціальній площині олімпійської моралі: питання чи дійсно справедливою є конкуренція між жінками і їх аналогами (людьми, які змінили власну стать, людьми з відхиленнями статевого розвитку), якими нормативними документами МОК можна пояснити таку конкуренцію, як у подальшому така конкуренція вплине на статус найвеличніших змагань чотириріччя тощо.

Якщо здійснити екскурс в історію олімпійського спорту стародавньої Греції, то слід відмітити емансипаційні та феміністичні погляди античних грекинь, які не могли змиритися з тим, що чоловіки мають цілу низку спортивних змагань протягом кожної Олімпіади. Жінки організували свої ігри – Гереїди в Олімпії та в місті Аргосі (на честь богині Гери), Артемідії у Спарті (на честь богині Артеміди) та змагання для дівчат у Горгіппії. За часів політичного піднесення Лакедемону (Спарті), спартанські дівчата, які виховувалися як і юнаки, викликали останніх на змагання й конкурували з чоловіками на рівних, а інколи і перемагали останніх. І в разі поразки чоловік мав ходити оголеним навколо центральної площі міста і співати жартівливу пісню з мотивів своєї поразки. Поет Овідій у своїх віршах оспівує не тільки красу Олени Прекрасної, він оспівує і її наполегливість у заняттях із боротьби в палестрі. Але зазначена конкуренція використовувалася зовсім із іншою метою. Саме через агоністику грецькі жінки намагалися підтвердити власний політичний, соціальний, незалежний статус, намагалися слідувати калакагатичному взірцеві грецького громадянина, хотіли бути корисними грецькому суспільству, як і чоловіки. Як бачимо, конкуренція

між жінками і чоловіками за античних часів була зовсім в іншому аспекті, ніж сучасне змагальне протистояння в олімпійському спорті і не тільки (Лазоренко, 2019, с. 28).

Сучасний період олімпійського протистояння між чоловіками і жінками розпочався з того моменту, коли жінкам було дозволено змагатися на Іграх олімпіад, а саме з 1900 року. До Парижу в цей рік, приїхало 22 жінки, які отримали можливість позмагатися за олімпійські нагороди в таких видах олімпійської програми: теніс, крокет, верхова їзда, гольф та вітрильний спорт. Першою в історії жінкою-олімпійською чемпіонкою стала Британська тенісистка Шейла Купер, яка здобула дві золоті нагороди в одиночному та парному розрядах.

Трансгендерні ж скандали в сучасній олімпійській історії мали місце ще до Першої світової війни. Олімпійською чемпіонкою Ігор 1932 року в американському Лос-Анджелесі стала польська спринтерка Станіслава Валасевич, яка ще й стала срібною призеркою на олімпійській стометрівці в Берліні 1936 року. Польська легкоатлетка була багаторазовою рекордсменкою світу. Після Першої світової війни емігрувала до Сполучених Штатів Америки. Випадково загинула від рук грабіжника в супермаркеті. За законами США, тіла людей, які загинули неприродною смертю, повинні пройти процедуру розтину. Саме така прикра причина розкрила нетрадиційний гендерний статус спортсменки чи спортсмена. Але щоб не обурювати спортивну спільноту, Міжнародний олімпійський комітет не надав інциденту широкого розголосу, залишивши спортсменці її нагороди і звання олімпійської чемпіонки (Бубка, 2011, с. 74).

Німецький легкоатлет Генріх Рать'єн, під жіночим ім'ям Дора, брав участь у Олімпійських іграх у Берліні 1936 року у стрибках у висоту, де посів четверте місце, а за два роки встановив світовий рекорд і став чемпіоном старого континенту. Але його блискуча спортивна кар'єра була зведена нанівець, після того як у 1939 році була розкрита його природна стать. Після чого інтерсекс-людина змінила паспорт і почала жити за чоловічими документами. До списку гендерних скандалів німецької олімпіади слід додати бронзову лауреатку Ігор – Кете Анну Краусс, зовнішній вигляд якої аж занадто натякав на чоловічі риси.

Ще більшою кількістю скандалів запам'ятався післявоєнний період Олімпійських змагань. Окрім вже зазначених учасників трансгендерних інцидентів, свого часу, не поталанило польській легкоатлетці Єві Клобуковській, олімпійській чемпіонці 1964 року, багаторазовій рекордсменці світу, чемпіонці Європи (чемпіонати світу з легкої атлетики тоді

ще не проводилися). Після того як Єва не пройшла тест на визначення статі, Міжнародна легкоатлетична федерація в 1967 році анулювала всі її спортивні досягнення.

Було скасовано світове чемпіонство 1966 року австрійської гірськолижниці Еріки Шинеггер, яка виявилася чоловіком і зараз живе під чоловічим ім'ям Ерік. Позбавили всіх спортивних регалій чемпіонку Азійських ігор, індійську легкоатлетку Санті Сундараджан за позитивні результати гендерного тесту. За аналогічної причини була виключена зі складу іспанської легкоатлетичної олімпійської збірної Марія Хосе Мартінес-Патіньйо. У віці 40-ка років змінив власну стать американський лікар-офтальмолог Річард Генрі Раскінд і потім протягом п'яти років змагався в жіночих тенісних турнірах. А згодом отримав ще одну освіту і став тенісним тренером. Стали жінками Олімпійський чемпіон 1976 року в десятиборстві Брюс Дженнер, гонщик Майк Дафф, велогонщик Мішель Дюмареск, гольфіст Менні Баджер, тайський боксер Нонг Тум, тенісист Рене Річардс та ін. Через надмірну дозу прийнятих гормональних препаратів змінили стать на чоловічу німецькі легкоатлетки Хайді Крігер і Івонна Бушбаум. Перша взяла чоловіче ім'я Андреас, друга – Баліан.

Не оминули інтерсексуальні інциденти і спортсменів Радянського Союзу, країни, яка була втіленням високої моральності у спорті. Досить рано пішли зі спорту сестри-легкоатлетки Тамара і Ірина Пресс, олімпійська слава яких прийшла на початок 60-х років минулого століття. Тамара – триразова Олімпійська чемпіонка в металевих дисциплінах, а Ірина – дворазова в бігових дисциплінах. Не випадково, що в олімпійській збірній СРСР іноді Тамару і Ірину називали «братами Пресс», не через їхню наполегливість у досягненні поставленої мети і спартанське ставлення до себе, а саме через їхню маскуліність. Одразу після того, як було запроваджено тести на визначення статі, сестри швидко завершили свої спортивні кар'єри.

Інтенсивні темпи розвитку сучасного олімпійського спорту, гонитва за рекордними показниками, матеріальна мотивація тощо призвели жінок і чоловіків до втрати власної сексуальності. І саме в цей час актуальними є слова Жана-Поля Сартра: «сексуальність – це та трансцендентна сфера, у якій суб'єкт може виграти або програти свою незалежність». Але хотілося б доповнити слушну думку філософа і окреслити змагальні межі, де б чоловіки демонстрували рекорди в середовищі собі подібних, а представниці найкращої половини людства – у змаганнях серед жінок, залишивши незмінною власну стать як ідентифікацію своєї незалежності. Тому наприкінці минулого століття суспільство почало неадекватно реагувати на образ

маскулінної жінки, визнаючи жіночність як самоцінність. Сучасний соціум відмовився від конкуренції жінок із чоловіками в життєвих та спортивних перегонах. За словами В. А. Косяка: «Набуває сили й процес еволюціонування зовнішності жінки від колишнього «ідеалу» – вузьких стегон і широких плечей (прерогативи чоловічого тіла) до фігури з підкреслено жіночими лініями й формами» (Косяк, 2018, с. 32). Цими словами В. А. Косяк підтримує наукові погляди Отто Вейнінгера, який у своїй роботі «Стать і характер...» пише, що анатоми не можуть із повною вірогідністю визначити стать за грудною клітиною, крижками й черепом, а також за тазом, що особливо чітко має визначати статеві відмінності. Проте є багато жінок з вузьким «чоловічим тазом» і чимало «широкотазих» чоловіків» Існує багато перехідних варіантів між чоловіком і жінкою, так звані «проміжні статеві форми». І саме такі «проміжні статеві форми» теж намагаються, прикриваючись Конвенцією прав людини, чесно змагатися на олімпійських і світових спортивних аренах: «Итак, мужчина и женщина являются как-бы двумя субстанциями, которые в самых разнообразных соотношениях распределены на все живые индивидуумы, причем коэффициент каждой субстанции никогда не может быть равен нулю. Можно даже сказать, что в мире опыта нет ни мужчины, ни женщины, а есть только мужественное и женственное. Поэтому индивидуум А или В не следует просто обозначать именем «мужчина» или «женщина», а нужно указать, сколько частей того и другого содержит в себе каждый из них» (Косяк, 2010, с. 29).

Етичні проблеми, на сьогодні, посідають актуальне місце у філософії спорту в цілому. У них має місце рефлексія суперництва в її м'яких і жорстоких версіях; гендерні відносини (як жіноча ідентичність констатується й деконстатується у спорті; гендерна рівність у спорті, у якій мають перевагу чоловіки з їхньою силою й потужністю, витривалістю та швидкістю, впливом чоловічих особистих характеристик на фізичну і мовну поведінку спортсменок); вживання стимуляторів для покращення спортивних показників (із завчасним розумінням шкоди біологічного, психологічного та соціального змісту від їх вживання) (Косяк, 2018, с. 101-102). Аксіологічні аспекти такого протистояння віддаються на поталу матеріальним цінностям сучасного олімпійського і професійного спорту.

Зараз визначити стать за зовнішніми ознаками не під силу навіть штучному інтелекту. За свідченням американського Business Insider, штучний інтелект Google більше не може маркувати на світлинах чоловіків і жінок. Тепер алгоритм замість звичних гендерних тегів на електронних фото буде ставити відмітку «людина». Зі слів виробника, така політика випливає з того,

що сервіс Cloud Vision API, який фактично є штучним інтелектом, не може ідентифікувати стать людини за її фотографічною зовнішністю. Наведені вище факти вказують на неможливість визначення статевого статусу індивіда як серед звичайного населення, так і в середовищі спортсменів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Конкуренція у спорті між чоловіками і жінками, як бачимо, з'явилася ще за часів античних Ігор у Олімпійському святилищі та агонів у різних містах Стародавньої Еллади. Але це суперництво було чесним і відкритим у прямому сенсі цього слова. І чоловіки, і жінки змагалися напівоголеними окремо одні від одних. Атлети мали цілий перелік змагань для чоловіків, атлетки ж змагалися в жіночих агонах. Історія давньогрецької агоністики не зберегла для нащадків жодного факту участі у спортивних заходах агоністів із «генетичною ерозією». Така тенденція збереглася до останніх Олімпійських ігор у Ріо-де-Жанейро, у яких змагалися спортсмени з «тілесним суверенітетом». Але події останніх передолімпійських років все більше зауважують спортивне суспільство на невідворотності участі в Іграх у Токіо 2021 року спортсменів трансгендерів. І це беззаперечно є негативним явищем у сучасному олімпійському спорті. Олімпійські ігри не повинні бути ареною перемог чоловіків над жінками, оскільки зазначений факт суперечить філософії сучасного олімпізму. Чоловіче і жіноче у спорті не повинно метаморфозувати в сторону гіпертрофії м'язових об'ємів. Адже сучасна естетика спорту ще не готова до адекватного сприйняття змагань, у яких братимуть участь спортсмени-трансгендери. Перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на вивчення аксіології явища «трансгендер» в олімпійському спорті.

ЛІТЕРАТУРА

- Бордюгова, Г. (2015). *Міжнародний спортивний арбітраж: засади й особливості діяльності та словник найуживанішої лексики*. Київ: АВІАЗ (Bordiuhova, H. (2015). *Court of Arbitration for Sport: foundations for its activity and vocabulary*. Kyiv: AVIAZ).
- Бубка, С. Н. (2011). *Ігри, що підкорили світ*. Київ: НОКУ (Bubka, S. N. (2011). *Games that conquered the world*. Kyiv: NOCU).
- Вейнингер, О. (2012). *Пол и характер. Принципиальное исследование*. Москва: Академический Проект (Weininger, O. (2012). *Gender and character. Basic research*. Moscow: Academic Project).
- Косяк, В. А. (2010). *Людина та її тілесність у різних формах культури*. Суми: Університетська книга (Kosiak, V. A. (2010). *Man and his physicality in different forms of culture*. Sumy: University book).
- Косяк, В. А. (2018). *Очерки философии спорта*. Сумы: ФОП Цема С. П. (Kosiak, V. A. (2018). *Essays on the Philosophy of Sports*. Sumy).

Лазоренко, С. А. (2019). *Олімпійський спорт у запитаннях і відповідях*. Суми: ФОП Цема С. П. (Lazorenko, S. A. (2019). *Olympic Sports frequently asked questions*. Sumy).

РЕЗЮМЕ

Лазоренко Сергей, Балашов Дмитрий, Чхайло Николай. Эпистемология явления «трансгендер» в современном олимпийском спорте.

Цель статьи – изучить вопросы онтологии трансгендеров в современном олимпийском спорте и направления решения указанной проблемы. Методы исследования – анализ, сравнение и обобщение исторической информации и ее систематизация в соответствии с диалектикой развития указанной проблемы. В статье показано, что Международный Олимпийский Комитет решил очистить современный олимпийский спорт от позорного явления, так как мирное олимпийское соперничество – это демонстрация индивидуальных качеств, а не соперничество современных достижений медицины и фармакологии. Эта борьба продемонстрировала принципиальную позицию МОК к спортсменам, командам и национальным сборным, которые ради высоких спортивных результатов в подготовке к официальным соревнованиям использовали запрещенные фармакологические препараты, совершали запрещенные манипуляции с допинг-пробами и т.д., а также отстранение таких субъектов от участия в Олимпийских играх 2021 года. Авторы данной статьи попробовали исследовать диалектику явления «трансгендер» в современном олимпийском спорте, а также определить аспекты политики МОК, относительно допуска атлетов-трансгендеров к участию в летних Олимпийских играх 2021 года.

Ключевые слова: Международный Олимпийский Комитет, Олимпийские игры, олимпийский спорт, гендер, пол, спортсмен-трансгендер, интерсексуал.

SUMMARY

Lazorenko Serhii, Balashov Dmytro, Chkhailo Mykola. Epistemology of the transgender phenomenon in modern Olympic sports.

Relevance of the Research Topic. The forthcoming Olympic Games in July 2021 in Tokyo – the capital of the rising Sun country – in the view of most heads of international sports federations, which absolutely support the aspects of the current Olympic concept, and the athletes preparing to demonstrate the best sides of modern Olympic sports during the Tokyo Olympic Games, can become most scandalous in the context of determining the winners of the Games, the fairness of Olympic records, especially in women's competitions and Athletes-Transgenders' participation in the Games. In the history of the modern Olympic movement, these will be the first Olympics Games in which, alongside biological women, will compete representatives of the male half of humanity, who have artificially changed gender. The last four years, following the Games in Rio de Janeiro, have been marked by a total struggle against doping in sports.

The purpose of the research is to study the issues of transgender ontology in modern Olympic sport and solutions to this problem.

Being used research methods are analysis, comparison and generalization of historical information and its systematization according to the dialectic of the problem's development.

Results of the study. The International Olympic Committee has decided to purge modern Olympic sports from this shameful phenomenon, because peaceful Olympic rivalry is

a demonstration of the individual qualities of the athlete, not a rivalry of the modern achievements in medicine and pharmacology. This struggle demonstrated the fundamental position of the IOC towards athletes, teams and national teams, who, for the sake of high sport achievements, used prohibited pharmacological drugs, manipulated of doping tests, etc. in the preparation for official competitions. The result of this struggle is the removal of specified subjects from participation in 2021 Games.

Conclusions. *The authors of the article tried to explore the dialectic of the transgender phenomenon in modern Olympic sports and to identify aspects of the IOC policy regarding the admission of transgender athletes to the 2021 Summer Olympics.*

Key words: *International Olympic Committee, Olympic Games, Olympic sports, gender, transgender athlete, intersex.*

UDC 37.018.43:378.147

Mykhailo Marchenko

National University of Pharmacy
ORCID 0000-0002-1101-3662

Ilona Konovalenko

National University of Pharmacy
ORCID 0000-0002-9783-8007

Anna Kriukova

National University of Pharmacy
ORCID 0000-0002-9866-0976

DOI 10.24139/2312-5993/2020.05-06/202-214

TRENDS IN THE DISTANCE LEARNING: METHODS AND TECHNOLOGIES

The article reveals the peculiarities of the use of different types of distance learning. The advent of new technologies has led to the beginning of fundamental changes, including those in the field of education. The authors of the article have analyzed several of the most relevant areas. The use of web technologies to improve communication efficiency is one of the main trends in the field of distance learning. This article provides recommendations on the development and maintenance of distance learning systems. The authors pay special attention to modern international standards developed by international organizations, which should be used in the formation of distance learning systems. The advantages and disadvantages of distance learning for consumers, developers, suppliers, educational process organizers and other interested parties are given.

Key words: *educational process, distance learning, methods of organization.*

Introduction. The advent of radio and television has also led to the emergence of new methods of distance education. Due to the availability of personal computers, there was hope for the possibility of simplification and full automation of training. However, more difficulties arose than solutions to existing problems were found. The main problem was the lack of personal computer skills. At the same time, new technologies have dramatically affected